

Subject Area
Healthcare Management

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 97
PP: 1369-1383

Arrival
25 February 2022
Published
30 April 2022

Article ID Number
61140

Article Serial Number
20

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.2928/88/sss.61140>

How to Cite This Article
Sönmez, K.; Cankul, İ.H. & Peker, S. (2022). "Bir Kamu Hastanesinde Hemşirelerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Üzerine Bir Araştırma" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:97; pp:1369-1383

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Bir Kamu Hastanesinde Hemşirelerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Üzerine Bir Araştırma

A Research On Five Factor Personal Characteristics Of Nurses In A Public Hospital

Kadriye SÖNMEZ ¹ İbrahim Halil CANKUL ² Suat PEKER ³

¹ T.C. İstanbul Topkapı Üniversitesi, Plato Meslek Yüksekokulu, Öğretim Görevlisi, İstanbul, Türkiye

² Profesör, T.C. İstanbul Arel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Sağlık Yönetimi, İstanbul, Türkiye

³ Dr Öğretim Üyesi, T.C. İstanbul Arel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Sağlık Yönetimi, İstanbul, Türkiye

ÖZET

Çalışmanın amacı; hemşirelerin kişilik özelliklerini dışa dönüklük, yumuşak başlılık, öz disiplin, nevroitiklik ve açıklık alt boyutları açısından inceleyerek sınıflandırmaktır. Araştırma, bir kamu hastanesinde görev yapan hemşireler üzerinde yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak beş faktör kişilik özellikleri ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 21.0 (Statistical Package for the Social Sciences) istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın ana ve alt hipotezlerinin testi yapılmadan önce kullanılan ölçeklerin güvenilirlikleri Cronbach's Alpha ile test edilmiştir. Hemşirelerin görev yaptıkları bölümlere göre, beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması bakımından (p=0,000) anlamlı fark bulunmuştur. Ameliyathanede çalışan personelin puan ortalaması diğer bölümlere göre daha yüksek bulunmuştur. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan öz disiplin, medeni durum değişkeni açısından bekâr hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan nevroitiklik, mezuniyet değişkeni açısından lise mezunu hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Hastane

ABSTRACT

The aim of the study; To classify nurses' personality traits by examining them in terms of extraversion, agreeableness, self-discipline, neuroticism and openness. The research was conducted on nurses working in a public hospital. Five factor personality traits scale was used as data collection tool. SPSS 21.0 (Statistical Package for the Social Sciences) statistical package program was used in the analysis of the data. Before testing the main and sub-hypotheses of the research, the reliability of the scales used was tested with Cronbach's Alpha. A significant difference was found in terms of the mean score of five factor personality traits (p=0.000) according to the departments of the nurses. The average score of the personnel working in the operating room was found to be higher than in other departments. In terms of the five factor personality traits sub-dimension, self-discipline, and the marital status variable, the mean score of the five factor personality traits of single nurses is higher. In terms of the neuroticism and graduation variable, which is the sub-dimension of five factor personality traits, the mean score of the five factor personality traits of high school graduate nurses was found to be higher.

Keywords: Nurse, Five Factor Personality Traits, Hospital

1. GİRİŞ

Kişilik kavramının bilimsel çalışmalar için araştırma konusu olması ve gerçek bilimselliğe kavuşması 1930'lu yıllara dayanmaktadır. Bunun yanı sıra "Kişilik Psikolojisi" de yine aynı dönemde sosyal bilim alanı olarak kabul görmüştür (Yelboğa 2006: 12).

Kişilik, bireyin tüm özellikleridir. Bireyin dış dünya ve kendi iç dünyasıyla kurduğu, kendisini diğer kişilerden özel kılan, sabit ve kolay kolay değişmeyen ilişki biçimidir. Kültürün, bir toplumun yaşama şeklini ifade etmesi gibi kişilik de bireyin yaşam şeklini ifade eder. Bu yaşam şeklinin içinde birçok özellik ve yaşanmışlık yer almaktadır (Erkuş ve Tabak 2009: 215). Bir bireyin kişiliği, göreceli olarak sabit olan özelliklerden, eğilimlerden ve mizaçlardan oluşmakta bunlar da önemli ölçüde sosyo-kültürel çevre faktörleri ile şekillenmektedir.

1.1. Kişiliği Oluşturan Faktörler

Kişiliğin oluşumu ve gelişiminde, farklı alanlardan birçok bilim insanının da belirttiği gibi çok sayıda faktörün etkili olduğu literatürde yapılan incelemelerde görülmektedir. Görüş ayrılıkları olmasına rağmen bu faktörlerin içinde büyük öneme sahip çalışmalar ele alındığında kişiliği etkileyen faktörlerin genel olarak kalıtım ve bedensel yapı faktörleri, sosyo kültürel özellik faktörleri, ailesel faktörler, sosyal sınıf faktörü, coğrafi ve fiziki faktörler ve diğer faktörler olmak üzere altı temel faktör altında sınıflandırıldığı görülmektedir.

1.2. Kişiliğin Üçlü Bileşenleri

Kişiliğin üçlü bileşenleri; karakter, mizaç ve yetenek olarak bilinmektedir. Karakter; Platon ve Aristoteles gibi filozofların yazılarında "işaretlemek" veya "oymak" manasına kullanılan bir kavramdır (Benninga ve Wynne, 1998:441). Mizaç; kişiliğin duygulara dayalı becerilerini ve biyolojik temellerini oluşturulmasını sağlamaktadır

(Ferguson, 2010). Yetenek ise; sözlükte (TDK, 2017); “bir duruma uyma konusunda organizmada bulunan ve doğuştan gelen güç, kapasite” olarak açıklanmaktadır. Yeteneklerin genler aracılığı ile doğuştan kalıtsal olduğu savunulmaktadır. Kuşkusuz yeteneğin alt yapısı genetik olabilir ancak yeteneklerin ortaya çıkması ve gelişmesi kişilerin hemen hemen yaşadıklarının da ürünü olduğu belirtilmektedir (Açıklım, 1999:145).

1.3. Kişilik Kuramları

Psikolojinin alt alanlarından “kişilik psikolojisi” kavramını inceleyen araştırmacılar, kişiliğin oluşumu, gelişimi ve davranışlara yansımaları konusunda araştırmalar yapmışlar ve farklı kuramlar geliştirmişlerdir (Sudak, 2011:5).

Kişilik kuramları; “Biyolojik ve Fizyolojik Kuramlar”, “Psikoanalitik Kuramlar”, “İnsancıl Kişilik Kuramları”, “Sosyal Öğrenme Kuramı” ve “Özellik Kuramları” gibi farklı başlıklar altında incelenmektedir (Şimşek vd., 2014:83).

1.3.1. Biyolojik ve Fizyolojik Kuramlar

Kişilik kavramını, biyolojik ve fizyolojik açıdan inceleyen araştırmacıların temel yaklaşımı; insanların bedensel görüntüleri ve bunlara atfedilen niteliklere sahip olmalarıyla bağlantılıdır (Girgin, 2007:61).

1.3.2. Psikanalitik (Psikodinamik) Kuramlar

Psikanalitik yaklaşımın kurucusu olan Sigmund Freud, kişiliği duygusal yönden inceleyip, kişilik olarak adlandırılan bu olguyu bireysel duygunun yapısını meydana getirdiği görüşünü ileri sürmektedir (Burger, 2017:8; Akt.:Erdoğan, 1994: 253-254).

1.3.3. İnsancıl Kişilik Kuramları (Fenomenolojik Yaklaşım)

İnsancıl kuramların, sağlıklı gelişim ve ilerleme yönünde doğuştan getirilen potansiyeller üzerine odaklandığı savunulmaktadır. Bu yaklaşıma göre, patolojinin nedeni, sağlıklı potansiyelimizin patojenik çevre koşulları tarafından engellenmesi olarak belirtilmekte ve böyle bir engelleme durumunda oluşabilecek birtakım rahatsızlıklardaki temel belirtinin kişinin kim olduğu, gerçekte ne istediği konusundaki farkındalığının azalması yani kendine özgü bir yaşam sürdürmemesi olarak ifade edilmektedir (İnanç ve Yerlikaya, 2012:293).

1.3.4. Sosyal Öğrenme Kuramı (Davranışsal Yaklaşım)

Davranışçı psikolojinin genelde psikanalitik kurama bir tepki olarak ortaya çıkıp gelişme gösterdiği söylenebilir (Yanbastı, 1990:139). Davranışçı yaklaşıma göre kişilik, bir insanın geçmişte yaşadığı koşulların toplam bir sonucu olmakla beraber psikologların zihinsel durumları incelemeyi durdurması gerektiğini ve yalnızca gözlemlenebilir davranışların incelenmesi gerektiğini savunmaktadır (Burger, 2017:312).

1.3.5. Ayırıcı Özellik Kuramları (Hiyerarşik Kişilik Kuramları)

Ayırıcı özellik kuramları (traits), özellik kuramları olarak da adlandırılmaktadır. “Özellik Kuramı” (Traits), bireylerin çeşitli özellikler bakımından birbirlerinden farklı olduğu gerçeğine dayandırılan ve bir bireyi diğer bireylerden ayırabilen kalıcı ve belirgin özellikler olarak adlandırılmaktadır. Bu kuram, kişinin temel özelliklerinin belirli bir zaman içerisinde kararlı bir şekilde devamlılık göstermesi ve bu özelliklerin farklı durumlarda dâhi istikrarını sürdürmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Burger, 2017:135).

1.3.5.1. Beş Faktör Kişilik Modeli

“Büyük Beş (Big Five)” ya da “Beş Faktör Kişilik” modelinin, kişilikteki farklılıkları evrensel ve kapsamlı şekilde tanımlayabilmesi için deneysel kanıtlarla desteklenen bir sınıflandırma sunduğu ifade edilmektedir (Digman, 1990:418; Goldberg, 1993:28; McCrae ve Costa, 1986:1001).

Beş faktör kişilik modeli, uzun bir geçmişi olan yeni bir bakış açısı olarak değerlendirilmektedir. Önceki yaklaşımların bakış açılarından farkı, teoriye değil bilimsel gözleme dayalı olarak kişiliği beş temel boyutta ele alması ve insanları kategorilere ayırmak yerine çeşitli kişilik boyutlarında farklı düzeylere yerleştirmek olarak tanımlanmaktadır.

Tarihsel olarak bakıldığında beş faktör kişilik modelinin geçmişi, kişilik özelliklerini tanımlayan sıfatları belirlemeye yönelik çalışmalar yapan Francis Galton’un (1884) girişimleri ile başlamış; Klages (1926/1932), Baumgarten (1933), Allport ve Odbert (1936), Cattell (1943) ve Norman’ın (1963) çalışmaları ile devam etmiştir (John vd., 1988:174-176). 1963’e gelindiğinde üzerinde büyük ölçüde uzlaşılan beş faktör kişilik modelinin, Norman’ın dışa dönüklük, yumuşak başlılık/uzlaşılabirlik, özdenetim/sorumluluk, duygusal dengelilik ve kültür olmak üzere beş faktörü isimlendirmesi ve sonrasında yapılan araştırmaların da büyük ölçüde bu faktörleri desteklediği ileri sürülmektedir. 1985 yılında McCrae ve Costa, Norman’ın önerilerini güncelleyerek beşinci faktör

olan “kültür” yerine “deneyime açıklık” faktörünü tespit ettikleri ve bu bulgularını farklı sınıflarda farklı zamanlar içinde doğruladıkları ifade edilmektedir (Somer vd., 2011:3).

1.3.5.1.1. Dışa Dönüklük (Extroversion-E)

Bu terimin ilk olarak Jung tarafından ortaya atıldığı ve dışadönükleri sosyal kişiler olarak tanımladığı ileri sürülmektedir (Sayar ve Dinç, 2008: 107). John ve arkadaşlarına (1994: 161) göre dışa dönüklük, hareketli, enerjik, iddialı, konuşkan, sosyal, kendini ifade edebilmede zorluk çekmeyen ve sürekli olarak diğer kişiler ile iletişimde olabilen kişilik özelliklerini kapsamaktadır.

1.3.5.1.2. Uyumluluk/Yumuşak Başlılık/Geçimlilik (Agreeableness-A)

Uyumluluk; sempati, güven, işbirliği ve fedakârlık gibi duyguları içermektedir. (McCrae ve Costa, 1989:24). Uyumluluk, daha çok insani yönlerden bahseden ılımlı/insancıl bir özellik olarak görülmektedir. Bu boyutun iki ucunun olduğu, bunların; fedakârlık, önemsemek, manevi ilgi, duygusal destek ucu ile diğerlerine karşı düşmanlık, ilgisizlik, bencillik, kindarlık ve kıskançlık gibi özelliklerden oluştuğu belirtilmektedir (Digman, 1990: 423-424).

1.3.5.1.3. Sorumluluk/Özdenetim (Conscientiousness-C)

Sorumluluk bilincine sahip olan kişilerin, planlı ve organize bir şekilde çalıştığı ve daha kararlı hedefe ulaştıkları ifade edilmektedir. Kendilerinden bekleneni karşılayabilen, başarıya odaklanan ve daha zor hedeflere ulaşmak için çabalayan kişilerde sorumluluk özelliğinin bulunduğu belirtilmektedir. Aynı zamanda bu kişilerin organizasyona bağlılıkları da bulunmaktadır (Barrick vd., 1993:716).

1.3.5.1.4. Duygusal Dengesizlik/Nevrotiklik (Emotional Stability/ Neuroticism -N)

Duygusal dengenin tersi olan nevrotikliğin, üzüntü, sinirlilik, depresyon, kaygı alınçlık, hassasiyet, gergin olma gibi bilişsel ve davranışsal belirtilerin ortaya çıkarılması yatkinliğini içermektedir (Benet-Martinez ve John, 1998: 730; John vd., 1994:162; McCrae ve Costa, 1989:23). Nörotisizm (N) özelliği yüksek olan kişilerin, duygusal kararsızlık, utangaçlık, suçluluk, kötümserlik ve düşük özsaygı gibi negatif duyulara eğilimli oldukları belirtilmektedir (Zhang, 2006. 1179).

1.3.5.1.5. Gelişime Açıklık (Openness to Experience-O)

Açıklık (Openness), kişilerin yaratıcı olup yeni şeyler yapmaları, sanata duyarlı olmaları, diğer kişilerden farklı düşünebilmeleri, davranışsal olarak esnek, düşünsel olarak olaylara farklı açıdan bakabilmeleri, deneyimlere istekli ve açık olmalarını ifade etmektedir (McCrae ve Sutin, 2009: 258; Sayar ve Dinç, 2008:107).

2. ARAŞTIRMANIN GEREÇ VE YÖNTEMİ

Araştırmanın bu kısmında, araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına, verilerin toplanması ve analizine yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modelindedir. Tarama modelinde, araştırmadaki konu veya birey bulunduğu koşullar içerisinde olduğu gibi tasvir edilmeye çalışılır. Bu modele dayalı olarak hemşirelerin cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu, mesleki kıdem değişkenleri; kişilik özellikleri kapsamında analiz edilmiştir.

2.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Her biri birer sağlık işletmesi/kurumu olan hastanelerde sunulan sağlık bakım hizmetlerinin temel elemanlarından biri de bu hizmet sunumunda görev alan hemşirelerdir (Yıldırım & Durmuş, 2018). Hemşirelerin sahip oldukları kişilik özellikleri; sunulan sağlık hizmetlerinin etkililiği ve verimliliği bakımından son derece önemlidir. Bu araştırmanın konusu sağlık bakım hizmetleri sunan hemşirelerin sahip oldukları kişilik özelliklerinin araştırılmasına yöneliktir.

Araştırmanın amacı, hemşirelerin demografik özelliklerine göre kişilik özelliklerinin incelenmesi ve aralarında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını istatistiki olarak ortaya koymaktır.

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Çalışmanın evrenini, bir kamu hastanesinde çalışan tüm hemşireler (N=600) oluşturmaktadır. Çalışmada evrenden örneklem belirleme işlemi yapılmamış hastanede görev yapan tüm hemşireler anket uygulanması planlanmış, ancak 549 hemşire personele ulaşılabilmiş ve uygulanmıştır (n=549).

2.4. Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Araştırmada hemşirelerin sahip oldukları kişilik özelliklerinin, incelenmesi amacıyla kullanılan ‘Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği’; Rammstedt ve John tarafından 10 madde halinde geliştirilmiştir. Rammstedt ve John (2007) tarafından geliştirilen 10 maddelik ölçeğin Türkçe’ye uyarlaması Horzum, Ayas ve Padir (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçek; dışa dönüklük, yumuşak başlılık, öz denetimlilik, nevroitiklik ve gelişime açıklık olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek şiddetle katılmıyorum-1, biraz katılmıyorum-2, ne katılıyorum ne katılmıyorum-3, biraz katılıyorum-4, şiddetle katılıyorum-5 şeklinde beşli likert tipindedir.

2.5. Araştırmanın Hipotezleri

Hemşirelere uygulanan anket sonucundan elde edilen verilere göre; beş faktör kişilik özellikleri bakımından aşağıdaki hipotezler test edilmiştir. Ankette demografik veriler olarak; cinsiyet, yaş, mezun olduğu okul, medeni durum, çocuk sayısı, çalıştığı bölüm, sağlık sektöründe çalışılan süre, hastanede çalışılan süre ve aylık gelirleri tanımlanmıştır.

H1: Hemşirelerin demografik özellikleri ile kişilik özellikleri anketinden elde edilen verilere göre anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Hemşirelerin demografik özellikleri, kişilik özellikleri bakımından dışadönüklük boyutunu anlamlı düzeyde etkiler.

H3: Hemşirelerin demografik özellikleri, kişilik özellikleri bakımından yumuşak başlılık boyutunu anlamlı düzeyde etkiler.

H4: Hemşirelerin demografik özellikleri, kişilik özellikleri bakımından özdisiplin boyutunu anlamlı düzeyde etkiler.

H5: Hemşirelerin demografik özellikleri, kişilik özellikleri bakımından nevroitiklik boyutunu anlamlı düzeyde etkiler.

H6: Hemşirelerin demografik özellikleri, kişilik özellikleri bakımından açıklık boyutunu anlamlı düzeyde etkiler.

2.6. Analiz Yöntemi

Verilerin analizinde SPSS 21.0 (Statistical Package for the Social Sciences) istatistik paket programı kullanılmıştır. Katılımcılara ait demografik bilgilerin dağılımı frekans ve yüzde ile değerlendirilmiştir. Uygulanan anketin geçerlik ve güvenilirliği için Cronbach’s Alpha katsayıları hesaplanmıştır. Araştırmaya yönelik kurulan hipotezlerin doğruluğunun test edilmesinde ve değişkenler bakımından fark olup olmadığının analizinden önce yapılacak istatistiki analize karar vermek amacıyla anketten elde edilen verilerin normal dağılım testi yapılmıştır. Normal dağılım testi yapılmasında incelenen birey sayısı 50’den fazla olduğu için Kolmogrov-Smirnov test sonuçları esas alınmıştır. Anketten elde edilen verilere yapılan normal dağılım testi sonucuna göre normal dağılım göstermeyen beş faktör kişilik özellikleri için ikili grup karşılaştırmalarında Mann-Whitney U testi, ikiden çok grup karşılaştırmalarında ise Kruskal Wallis Varyans Analizi Testi kullanılmıştır. Analizlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $\alpha=0.05$ olarak kabul edilmiştir.

2.7. Bulgular ve İstatistiki Analiz Sonuçları

Araştırmaya dahil edilen sağlık personelinin demografik bulguları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1: Demografik Bulgular

	Sayı	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	373	67,9
Erkek	176	32,1
Toplam	549	100,0
Yaş Grupları		
18-24 yaş arası	69	12,6
25-34 yaş arası	249	45,4
35-44 yaş arası	142	25,9
45-49 yaş arası	73	13,3
50 yaş ve üzeri	16	2,9
Toplam	549	100,0
Medeni Durum		
Evli	315	57,4
Bekâr	234	42,6
Toplam	549	100,0
Eğitim Durumu		
Lise	22	4,0
Üniversite	466	84,9

Yüksek lisans ve Üstü	61	11,1
Toplam	549	100,0
Görevi		
Dâhili Bölümler	236	43,0
Cerrahi Bölümler	189	34,4
İdari-Yönetici Bölümler	9	1,6
Ameliyathane	115	20,9
Toplam	549	100,0
Çocuk Sayısı		
Yok	269	49,0
1 Çocuk	138	25,1
2 Çocuk	106	19,3
3 ve Üzeri Çocuk	36	6,6
Toplam	549	100,0
Sağlık Sektöründe Çalışma Süresi		
0-5 yıl	168	30,6
6-10 yıl	124	22,6
11-15 yıl	97	17,7
16-20 yıl	49	8,9
21-25 yıl	70	12,8
26 ve üzeri yıl	41	7,5
Toplam	549	100,0
Hastanede Çalışma Süresi		
0-5 yıl	409	74,5
6-10 yıl	56	10,2
11-15 yıl	42	7,7
16-20 yıl	22	4,0
21 yıl ve üzeri	20	3,6
Toplam	549	100,0
Aylık Gelir		
3500-4499 TL.	129	23,5
4500-5499 TL.	184	33,5
5500 TL. ve üzeri	236	43,0
Toplam	549	100,0

Tablo 1 incelendiğinde hemşirelerin %' %67,9'u kadın, yaş değişkeni bakımında 25-34 yaş aralığında %45,4'ü, medeni durum bakımında %57,4'ü evli, eğitim durumu bakımından %84,9'u üniversite mezunu, görev yeri dağılımlarına bakıldığında % 43,0 dâhili bölümlerde çalıştığı, %49,0'ının çocuğu bulunmadığı, hastanede çalışma süreleri incelendiğinde; %74,5'i 0-5 yıl çalıştığı, aylık gelir dağılımlarına bakıldığında; hemşirelerin %43'ünün 5500 TL. ve üzeri ücret aldığı görülmektedir.

2.7.1. Uygulanan Anketin Geçerlik ve Güvenirlik Analiz Sonuçları

Geçerlik ve güvenilirlik analizi için SPSS 21.0 istatistik paket programında değerlendirme yapılmış ve ankette sorulan soruların güvenilirlik düzeyleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2: Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeğinin Geçerlik Güvenirlik Analizi

Ölçek	Ölçekte Yer Alan Soru Sayısı	Cronbach's Alpha Değeri
Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği	10	0,864

Test sonucunda araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğu ($\alpha=0,864$) tespit edilmiştir. Araştırma kapsamındaki nicel değişkenlere ait verilerin normal dağılıp dağılmadığı Kolmogorov-Smirnov Z testi ile incelenmiştir.

2.7.2. İstatistiksel Analiz Sonuçları

Tablo 3: Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeğinin Normal Dağılım (Kolmogorov-Smirnov) Testi Sonuçları

Değişkenler	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	İstatistik Değeri	df	p.
Beş Faktör Kişilik Özellikleri	0,099	549	0,000

* Normal dağılım göstermemektedir.

Beş faktör kişilik özellikleri anket sonuçlarından elde edilen verilerin normal dağılım testi sonuçlarına göre; normal dağılım göstermediği belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu nedenle ikili grup karşılaştırmalarında Mann Whitney- U Testi, çoklu grup karşılaştırmalarında ise Kruskal Wallis Varyans Analizi kullanılmıştır.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Cinsiyet ve Medeni Durum Değişkenine Göre Yapılan Mann Whitney- U Testi Sonuçları

Beş Faktör Kişilik Özellikleri	Sayı	Ortalama	Test Değeri	p	
Cinsiyet	Kadın	373	272,42	31863,00	0,578
	Erkek	176	280,46		
	Toplam	549			
Medeni durum	Evli	315	267,43	34471,50	0,193
	Bekâr	234	285,19		
	Toplam	549			

Araştırmaya katılan hemşirelerin cinsiyet ($p=0,578$) ve medeni durum ($p=0,193$) değişkenine göre yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre; beş faktör kişilik özellikleri puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunamamıştır.

Elde edilen verilerin normal dağılım testi sonuçlarına göre; normal dağılım göstermeyen beş faktör kişilik özellikleri için ikiden çok grup karşılaştırmalarında Kruskal Wallis Varyans Analizi Testi kullanılmış ve sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Yaş Grup, Mezuniyet, Çocuk Sayısı, Çalıştığı Bölüm, Sağlık Alanı ve Hastanede Çalışma Süreleri ve Aylık Gelir Değişkenine Göre Yapılan Kruskal Wallis Varyans Analizi Sonuçları

Beş Faktör Kişilik Özellikleri	Sayı	Ortalama	Test Değeri	p	
Yaş Grup	18-24 yaş	69	271,97	4,894	0,298
	25-34 yaş	249	288,91		
	35-44 yaş	142	252,38		
	45-49 yaş	73	276,03		
	50 yaş ve üzeri	16	267,56		
	Toplam	549			
Mezuniyet	Lise	22	22	2,882	0,237
	Üniversite	486	486		
	Yüksek Lisans ve Üstü	61	61		
	Toplam	549	549		
Çocuk Sayısı	Yok	269	283,44	3,963	0,265
	1 Çocuk	138	266,29		
	2 Çocuk	106	279,61		
	3 ve Üzeri Çocuk	36	231,78		
	Toplam	549			
	2 Çocuk	106	279,61		
	3 ve Üzeri Çocuk	36	231,78		
Toplam	549				
Çalıştığı Bölüm	Dahili Bölümler	250	240,61	23,656	0,000*
	Cerrahi Bölümler	128	290,35		
	Ameliyathane	115	308,78		
	Yoğun Bakım	56	324,05		
	Toplam	549			
Sağlık Süresi Çalışma	0-5 yıl	168	294,90	6,881	0,230
	6-10 yıl	124	271,04		
	11-15 yıl	97	276,42		
	16-20 yıl	49	233,73		
	21-25 yıl	70	274,09		
	26 ve üzeri yıl	41	252,95		
	Toplam	549			
Hastane Süresi Çalışma	0-5 yıl	409	270,10	1,585	0,811
	6-10 yıl	56	286,67		
	11-15 yıl	42	288,89		
	16-20 yıl	22	292,59		
	21-25 yıl	20	294,08		
	Toplam	549			
Aylık Gelir	3500-4499 TL.	129	266,09	3,745	0,154
	4500-5499 TL.	184	262,08		
	6500 TL. ve üzeri	236	289,94		
	Toplam	549			

Araştırmaya katılan hemşirelerden elde edilen verilere yapılan Kruskal-Wallis Varyans Analizi testi sonuçlarına göre; yaş grup ($p=0,298$), mezuniyet ($p=0,237$), çocuk sayısı ($p=265$), sağlıkta alanında çalışma süresi ($p=0,230$), hastanede çalışma süresi ($p=0,811$) ve hemşirelerin aylık gelir ($p=0,154$) değişkenleri bakımından kişilik özellikleri puan ortalamasına göre anlamlı fark bulunamamıştır. *Hemşirelerin görev yaptıkları (çalıştıkları) bölüm bakımından ($p=0,000$) ise anlamlı fark bulunmuştur.*

Tablo 6. Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği Değişkenlerinin Normal Dağılım (Kolmogorov-Smirnov) Testi Sonuçları

Değişkenler	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	İstatistik Değeri	df	p
Dışadönüklük	0,265	549	0,000
Yumuşak başlılık	0,262	549	0,000
Özdisiplin	0,247	549	0,000
Nevrotiklik	0,171	549	0,000
Açıklık	0,140	549	0,000

* Normal dağılım göstermemektedir.

Elde edilen verilerin normal dağılım testi sonuçlarına göre; normal dağılım göstermeyen dışa dönüklük, yumuşak başlılık, öz disiplin, nevrotiklik ve dışadönüklük değişkenleri için ikili grup karşılaştırmalarında Mann Whitney- U Testi kullanılmış ve sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Alt boyutlarının Cinsiyet ve Medeni Durum Değişkenine Göre Yapılan Mann Whitney- U Testi Sonuçları

Cinsiyet	Sayı	Ortalama	Test Değeri	p	
Dışa dönüklük	Kadın	373	267,35	29973	0,075
	Erkek	176	291,19		
	Toplam	549			
Yumuşak başlılık	Kadın	373	274,38	32596	0,888
	Erkek	176	276,29		
	Toplam	549			
Öz disiplin	Kadın	373	268,163	30274	0,118
	Erkek	176	289,48		
	Toplam	549			
Nevrotiklik	Kadın	373	282,378	30072	0,104
	Erkek	176	259,363		
	Toplam	549			
Açıklık	Kadın	373	278,74	31425,5	0,411
	Erkek	176	267,05		
	Toplam	549			
Medeni Durum	Sayı	Ortalama	Test Değeri	p	
Dışa dönüklük	Evli	315	273,17	36277,5	0,733
	Bekâr	234	277,47		
	Toplam	549			
Yumuşak başlılık	Evli	315	265,87	33980	0,095
	Bekâr	234	287,29		
	Toplam	549			
Öz disiplin	Evli	315	263,03	33083	0,029*
	Bekâr	234	291,12		
	Toplam	549			
Nevrotiklik	Evli	315	273,25	36303,5	0,759
	Bekâr	234	277,36		
	Toplam	549			
Açıklık	Evli	315	282,04	34637	0,219
	Bekâr	234	265,52		
	Toplam	549			

Araştırmaya katılan hemşirelerin beş faktör kişilik özelliklerinin alt boyutları için *cinsiyet değişkenine* göre yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre; dışadönüklük ($p=0,075$), yumuşak başlılık ($p=0,888$), özdisiplin ($p=0,118$), nevrotiklik ($p=0,104$) ve açıklık ($p=0,411$) puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunamamıştır.

Araştırmaya katılan hemşirelerin beş faktör kişilik özelliklerinin alt boyutları için *medeni durum değişkenine* göre yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre; dışadönüklük ($p=0,733$), yumuşak başlılık ($p=0,095$) nevrotiklik ($p=0,759$) ve açıklık ($p=0,219$) puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunamamıştır. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının medeni durum değişkenine göre öz disiplin (**0,029**) puan ortalaması bakımından *anlamlı fark bulunmuştur*. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan öz disiplin medeni durum değişkeni açısından bekar hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Yaş Grup Değişkenine Göre Yapılan Kruskal Wallis Varyans Analizi Sonuçları

Yaş Grup	Sayı	Ortalama	Test Değeri	p	
Dışa dönüklük	18-24 yaş	69	275,01	0,165	0,997
	25-34 yaş	249	276,86		
	35-44 yaş	142	270,84		
	45-49 yaş	73	276,18		

	50 ve üzeri	16	277,59		
	Toplam	549			
Yumuşak başlılık	18-24 yaş	69	294,85	6,471	0,167
	25-34 yaş	249	285,76		
	35-44 yaş	142	251,54		
	45-49 yaş	73	264,45		
	50 ve üzeri	16	278,38		
	Toplam	549			
Öz disiplin	18-24 yaş	69	284,07	8,308	0,081
	25-34 yaş	249	291,00		
	35-44 yaş	142	248,96		
	45-49 yaş	73	259,72		
	50 ve üzeri	16	287,69		
	Toplam	549			
Nevrotiklik	18-24 yaş	69	310,18	6,601	0,159
	25-34 yaş	249	277,35		
	35-44 yaş	142	259,38		
	45-49 yaş	73	274,73		
	50 ve üzeri	16	226,59		
	Toplam	549			
Açıklık	18-24 yaş	69	232,04	8,404	0,078
	25-34 yaş	249	280,38		
	35-44 yaş	142	269,84		
	45-49 yaş	73	298,71		
	50 ve üzeri	16	314,25		
	Toplam	549			

Araştırmaya katılan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının yaş grup değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis Varyans analizi sonuçlarına göre; dışadönüklük ($p=0,997$), yumuşak başlılık ($p=0,167$), özdisiplin ($p=0,081$), nevroitiklik ($p=0,159$) ve açıklık ($0,078$) puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunamamıştır.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Mezuniyet Değişkenine Göre Yapılan Kruskal Wallis Varyans Analizi Sonuçları

Mezuniyet		Sayı	Ortalama	Test Değeri	p
Dışa dönüklük	Lise	22	321,59	2,931	0,231
	Üniversite	466	274,85		
	Yüksek Lisans ve üstü	61	259,36		
	Toplam	549			
Yumuşak başlılık	Lise	22	303,18	1,265	0,531
	Üniversite	466	275,37		
	Yüksek Lisans ve üstü	61	262,00		
	Toplam	549			
Öz disiplin	Lise	22	319,23	2,714	0,257
	Üniversite	466	275,13		
	Yüksek Lisans ve üstü	61	258,07		
	Toplam	549			
Nevrotiklik	Lise	22	336,61	6,322	0,042*
	Üniversite	466	276,45		
	Yüksek Lisans ve üstü	61	241,69		
	Toplam	549			
Açıklık	Lise	22	336,61	2,431	0,297
	Üniversite	466	276,45		
	Yüksek Lisans ve üstü	61	241,69		
	Toplam	549			

Araştırmaya katılan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının mezuniyet değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis Varyans analizi sonuçlarına göre; dışadönüklük ($p=0,231$), yumuşak başlılık ($p=0,531$) ve öz disiplin ($p=0,257$) ve açıklık ($p=0,297$) puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunamamıştır. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının mezuniyet değişkenine göre nevroitiklik ($p=0,042$) puan ortalaması bakımından *anlamlı fark bulunmuştur*. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan nevroitiklik, mezuniyet değişkeni açısından lise mezunu hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir.

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Yapılan Kruskal Wallis Varyans Analizi Sonuçları

Çocuk Sayısı	Sayı	Ortalama	Test Değeri	p	
Dışa dönüklük	Yok	269	276,64	0,871	0,832
	1 çocuk	138	266,78		
	2 çocuk	106	283,41		
	3 ve üzeri çocuk	36	269,50		
	Toplam	549			
Yumuşak başlılık	Yok	269	278,49	1,823	0,610
	1 çocuk	138	280,99		
	2 çocuk	106	267,46		
	3 ve üzeri çocuk	36	248,18		
	Toplam	549			
Öz disiplin	Yok	269	291,63	8,465	0,037*
	1 çocuk	138	249,86		
	2 çocuk	106	274,86		
	3 ve üzeri çocuk	36	247,53		
	Toplam	549			
Nevrotiklik	Yok	269	285,89	5,400	0,145
	1 çocuk	138	267,17		
	2 çocuk	106	274,50		
	3 ve üzeri çocuk	36	225,11		
	Toplam	549			
Açıklık	Yok	269	268,94	2,711	0,438
	1 çocuk	138	283,33		
	2 çocuk	106	288,73		
	3 ve üzeri çocuk	36	247,93		
	Toplam	549			

Araştırmaya katılan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının çocuk sayısı değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis Varyans analizi sonuçlarına göre; dışa dönüklük ($p=0,832$), yumuşak başlılık ($p=0,610$) ve nevrotiklik ($p=0,145$) ve açıklık ($p=0,438$) puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunamamıştır. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının çocuk sayısı değişkenine göre öz disiplin ($p=0,037$) puan ortalaması bakımından anlamlı fark bulunmuştur. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan öz disiplin çocuk sayısı değişkeni açısından çocuk sahibi olmayan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir.

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Çalıştığı Bölüm Değişkenine Göre Yapılan Kruskal Wallis Varyans Analizi Sonuçları

Çalıştığı Bölüm	Sayı	Ortalama	Test Değeri	p	
Dışa dönüklük	Dahili Bölümler	250	259,63	7,427	0,059
	Cerrahi Bölümler	128	274,36		
	Ameliyathane	115	292,70		
	Yoğun Bakım	56	308,73		
	Toplam	549			
Yumuşak başlılık	Dahili Bölümler	250	258,97	8,693	0,034*
	Cerrahi Bölümler	128	288,01		
	Ameliyathane	115	274,24		
	Yoğun Bakım	56	318,39		
	Toplam	549			
Öz disiplin	Dahili Bölümler	250	264,35	6,020	0,111
	Cerrahi Bölümler	128	301,80		
	Ameliyathane	115	265,04		
	Yoğun Bakım	56	281,72		
	Toplam	549			
Nevrotiklik	Dahili Bölümler	250	257,10	10,082	0,018*
	Cerrahi Bölümler	128	270,64		
	Ameliyathane	115	310,30		
	Yoğun Bakım	56	292,38		
	Toplam	549			
Açıklık	Dahili Bölümler	250	251,05	13,703	0,003*
	Cerrahi Bölümler	128	281,37		
	Ameliyathane	115	314,13		
	Yoğun Bakım	56	287,00		
	Toplam	549			

Araştırmaya katılan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının çalıştığı bölüm değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis Varyans analizi sonuçlarına göre; dışadönüklük ($p=0,059$) ve öz disiplin ($p=0,111$) alt

boyutlarının puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunamamıştır. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının çalıştığı bölüm değişkenine göre yumuşak başlılık ($p=0,034$), nevroitiklik ($p=0,018$) ve açıklık ($p=0,003$) puan ortalaması bakımından anlamlı fark bulunmuştur. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan yumuşak başlılık çalıştığı bölüm değişkeni açısından yoğun bakımda çalışan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan nevroitiklik çalıştığı bölüm değişkeni açısından ameliyathane çalışan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan açıklık çalıştığı bölüm değişkeni açısından ameliyathanede çalışan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir.

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Sağlık Sektöründe Çalışma Süresi Değişkenine Göre Yapılan Kruskal Wallis Varyans Analizi Sonuçları

Sağlık Sektöründe Çalışma Süresi		Sayı	Ortalama	Test Değeri	p
Dışa dönüklük	0-5 yıl	168	278,00	4,828	0,437
	6-10 yıl	124	280,51		
	11-15 yıl	97	270,18		
	16-20 yıl	49	245,83		
	21-25 yıl	70	297,56		
	26 ve üzeri yıl	41	253,80		
	Toplam	549			
Yumuşak başlılık	0-5 yıl	168	293,42	8,221	0,144
	6-10 yıl	124	285,10		
	11-15 yıl	97	244,21		
	16-20 yıl	49	257,28		
	21-25 yıl	70	273,69		
	26 ve üzeri yıl	41	265,27		
	Toplam	549			
Özdisiplin	0-5 yıl	168	308,24	17,956	0,003*
	6-10 yıl	124	272,58		
	11-15 yıl	97	267,75		
	16-20 yıl	49	220,85		
	21-25 yıl	70	270,59		
	26 ve üzeri yıl	41	235,51		
	Toplam	549			
Nevrotiklik	0-5 yıl	168	300,88	10,853	0,054
	6-10 yıl	124	268,08		
	11-15 yıl	97	262,06		
	16-20 yıl	49	224,31		
	21-25 yıl	70	276,69		
	26 ve üzeri yıl	41	278,18		
	Toplam	549			
Açıklık	0-5 yıl	168	253,39	7,497	0,186
	6-10 yıl	124	271,44		
	11-15 yıl	97	287,47		
	16-20 yıl	49	300,23		
	21-25 yıl	70	276,68		
	26 ve üzeri yıl	41	311,79		
	Toplam	549			

Araştırmaya katılan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının sağlıkta çalışma süresi değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis Varyans analizi sonuçlarına göre; dışadönüklük ($p=0,438$), yumuşak başlılık ($p=0,144$), nevroitiklik ($p=0,054$) ve açıklık ($p=0,186$) alt boyutlarının puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunmamıştır. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının sağlıkta çalışma süresi değişkenine göre öz disiplin ($p=0,003$) puan ortalaması bakımından anlamlı fark bulunmuştur. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan öz disiplin ($p=0,003$) sağlıkta çalışma süresi değişkenine açısından 0-5 yıl arası çalışan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir.

Tablo 13. Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Hastanede Çalışma Süresi Değişkenine Göre Yapılan Kruskal Wallis Varyans Analizi Sonuçları

Hastanede Çalışma Süresi		Sayı	Ortalama	Test Değeri	p
Dışadönüklük	0-5 yıl	409	273,80	0,989	0,911
	6-10 yıl	56	276,87		
	11-15 yıl	42	279,20		
	16-20 yıl	22	259,89		
	21-25 yıl	20	302,03		
	Toplam	549			
Yumuşak başlılık	0-5 yıl	409	271,23	6,002	0,199

	6-10 yıl	56	306,82		
	11-15 yıl	42	277,74		
	16-20 yıl	22	228,68		
	21-25 yıl	20	308,25		
	Toplam	549			
Öz disiplin	0-5 yıl	409	275,62	2,116	0,714
	6-10 yıl	56	279,39		
	11-15 yıl	42	287,19		
	16-20 yıl	22	232,68		
	21-25 yıl	20	271,00		
	Toplam	549			
Nevrotiklik	0-5 yıl	409	270,62	3,620	0,460
	6-10 yıl	56	270,38		
	11-15 yıl	42	282,32		
	16-20 yıl	22	325,14		
	21-25 yıl	20	307,05		
	Toplam	549			
Açıklık	0-5 yıl	409	271,41	5,657	0,226
	6-10 yıl	56	286,44		
	11-15 yıl	42	280,36		
	16-20 yıl	22	339,23		
	21-25 yıl	20	234,53		
	Toplam	549			

Araştırmaya katılan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının hastanede çalışma süresi değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis Varyans analizi sonuçlarına göre; dışadönüklük ($p=0,911$), yumuşakbaşlılık ($p=0,199$), özdisiplin ($p=0,714$), nevrotik ($p=0,460$) ve açıklık ($p=0,226$) alt boyutlarının puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 14. Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Aylık Gelir Değişkenine Göre Yapılan Kruskal Wallis Varyans Analizi Sonuçları

Aylık Gelir		Sayı	Ortalama	Test Değeri	p
Dışa dönüklük	3500-4499 TL.	129	291,31	10,949	0,004*
	4500-5499 TL.	184	245,95		
	5500 TL. ve üzeri	236	288,74		
	Toplam	549			
Yumuşak başlılık	3500-4499 TL.	129	285,23	2,074	0,354
	4500-5499 TL.	184	262,61		
	5500 TL. ve üzeri	236	279,07		
	Toplam	549			
Özdisiplin	3500-4499 TL.	129	262,58	1,543	0,462
	4500-5499 TL.	184	273,75		
	5500 TL. ve üzeri	236	282,76		
	Toplam	549			
Nevrotiklik	3500-4499 TL.	129	281,03	0,258	0,879
	4500-5499 TL.	184	273,67		
	5500 TL. ve üzeri	236	272,75		
	Toplam	549			
Açıklık	3500-4499 TL.	129	257,72	6,585	0,037*
	4500-5499 TL.	184	262,02		
	5500 TL. ve üzeri	236	294,57		
	Toplam	549			

Araştırmaya katılan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının aylık gelir değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis Varyans analizi sonuçlarına göre; yumuşak başlılık ($p=0,354$), öz disiplin ($p=0,462$), nevrotiklik ($p=0,879$) alt boyutlarının puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunmamıştır. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının aylık gelir değişkenine göre dışa dönüklük ($p=0,004$) ve açıklık ($p=0,037$) puan ortalaması bakımından anlamlı fark bulunmuştur. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu dışadönüklük ($p=0,004$) aylık gelir değişkeni açısından 3500-4499 TL. arası olarak çalışan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu açıklık ($p=0,037$) aylık gelir değişkeni açısından 5500 TL. ve üzeri arası olarak çalışan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir.

3. TARTIŞMA

Yaptığımız araştırmada hemşirelerin cinsiyet ve medeni durum değişkenine göre yapılan istatistik sonuçlarına göre; beş faktör kişilik özellikleri puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunmamıştır.

Toksöz (2021), tarafından yapılan çalışmada cinsiyet değişkeni ile beş faktör kişilik özellikleri arasında yapılan farklılık analizi sonuçlarına göre; anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Deveci (2020) araştırmasında yapmış olduğu istatistik sonuçlarına göre kişilik özelliklerinin cinsiyet faktörüne göre kadınların erkeklere göre daha fazla gelişime açıklık kişilik özelliğine sahip olduklarını tespit etmiştir. Arslan (2017), çalışmasında araştırmasına katılan kadınların erkeklerden daha fazla “sorumlu” kişilik özelliğine, aynı zamanda kadınların erkeklere göre daha fazla gelişime ve yeniliğe açık kişilik özelliğine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kaleli (2019), araştırmasında kişilik özelliklerinin cinsiyet faktörüne göre kadınların erkeklere oranla daha uyumlu oldukları sonucuna ulaşmıştır. Yılmaz (2019), araştırmasında kişilik özelliklerinin cinsiyet değişkenine göre, kız ve erkeklerde Beş Faktör Kişilik Ölçeği alt boyutlarından özdenetim/sorumluluk, duygusal tutarsızlık ve gelişime açıklık arasında kadınların puanları erkeklere oranla anlamlı olarak yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dışadönüklük alt boyutunda ise cinsiyete göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Sezgin (2019), araştırmasında kişilik özelliklerinin cinsiyet değişkenine göre, uyumluluk kişilik özelliğinin farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Ölçekten alınan puan ortalamalarına göre, kadınların uyumluluk kişilik özelliklerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Aytekin (2019), çalışmasında kişilik özelliklerinin cinsiyet değişkenine göre beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının puan ortalamalarını karşılaştırmış, uyumluluk ve sorumluluk/özdenetim boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit etmiştir. Kadınların erkeklere göre daha cana yakın, hoşgörülü, sempatik, yumuşak kalpli, erkeklere kıyasla çalışmalarda daha uyumlu ve planlı hareket ettikleri, kararlı ve güven verici kişilik özelliklerinden dolayı erkeklerden daha yüksek puan ortalamasına sahip olduklarını belirtmiştir.

Ada (2021) tarafından yapılmış olan çalışmanın analiz sonuçlarına göre; beş faktör kişilik özelliklerinin medeni hâl değişkenine göre, dışa dönüklük ve sorumluluk alt boyutları için anlamlı fark bulunmuştur. Evlilerin sorumluluk puanları, bekârlara göre daha yüksektir. Dolayısıyla evliliği devam eden bireylerin daha sorumluluk sahibi ve dışadönük bir kişilik yapısı göstermeleri sonucuna ulaşılmıştır. Aytekin (2019), araştırmasında kişilik özelliklerinin medeni durum değişkenine göre Beş Faktör Kişilik Özellikleri alt boyutlarının puan ortalamaları karşılaştırıldığında; sorumluluk/ özdenetim ve uyumluluk boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark çıkmıştır. Evli katılımcıların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan hemşirelerden elde edilen verilere yapılan istatistik sonuçlarına göre; yaş grup, mezuniyet, çocuk sayısı, sağlıkta alanında çalışma süresi, hastanede çalışma süresi ve hemşirelerin aylık gelir değişkenleri bakımından kişilik özellikleri puan ortalamasına göre anlamlı fark bulunmamıştır. Hemşirelerin görev yaptıkları (çalıştıkları) bölüm bakımından ise anlamlı fark bulunmuştur.

Ada (2021), tarafından yapılmış olan analiz sonuçlarına göre; beş faktör kişilik özelliklerinin yaş değişkeni, kişilik özelliklerinin dışadönüklük alt boyutu için anlamlı fark tespit edilmiştir. Terlemez (2019)’in yapmış olduğu çalışmasının analiz sonuçlarına göre sorumluluk kişilik özelliği ile yaş arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Mentеше (2017)’nin araştırmasında uyumluluk kişilik alt boyutu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kaya (2017), tarafından yapılan araştırma sonuçlarında ise 23 yaş ve üzeri öğrencilerin nevroitiklik kişilik özelliklerinin 17-22 yaş grubuna göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Arslan (2017), araştırmasına katılan “25 ve altı” yaş grubunun diğer yaş gruplarına göre anlamlı derece de daha az sorumlu ve uyumlu kişilik özelliğine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sezgin (2019), araştırmasında kişilik özelliklerinin yaş değişkenine göre, uyumluluk kişilik özelliğinin yaşa göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Aytekin (2019), araştırmasında kişilik özelliklerinin yaş değişkenine göre; hemşirelerin yaş grupları ile beş faktör kişilik özellikleri alt boyut puan ortalamaları karşılaştırıldığında, 35 yaş ve üzeri katılımcıların uyumluluk ve “Sorumluluk” puanlarının arttığı; duygusal dengesizlik puanlarının ise azaldığı ve bu boyutlarda anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Bu farkın hemşirelerin yaşı artış gösterdikçe puan ortalamasının da beraberinde artış gösterdiği yaşla birlikte hemşirelerin deneyimleri de düşünülerek sorumluluklarının farkında, tutarlı ve dengeli davranışlar gösteren, kendine olan güveni sağlam bireyler olabilecekleri belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan hemşirelerin beş faktör kişilik özelliklerinin alt boyutları için cinsiyet değişkenine göre yapılan istatistik sonuçlarına göre; dışadönüklük, yumuşak başlılık, özdisiplin, nevroitiklik ve açıklık puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunmamıştır.

Araştırmaya katılan hemşirelerin beş faktör kişilik özelliklerinin alt boyutları için medeni durum değişkenine göre yapılan istatistik sonuçlarına göre; dışadönüklük, yumuşak başlılık, nevroitiklik ve açıklık puan ortalamaları bakımından anlamlı fark bulunmamıştır. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının medeni durum değişkenine göre öz disiplin puan ortalaması bakımından anlamlı fark bulunmuştur. Beş faktör kişilik özelliklerinin alt boyutu olan öz disiplin alt boyutu açısından bekar hemşirelerin evli olanlara göre beş faktör kişilik özellikleri puan ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Arslan (2017), çalışmasında, araştırmasına katılanlardan eğitim seviyesi yüksek olanların diğerlerine göre daha fazla dışadönük, daha fazla gelişime açık, daha fazla sorumlu ve uyumlu kişilik özelliğine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Deveci (2020) araştırmasında kişilik özelliklerinin mezuniyet değişkenine göre, önlisans mezunlarının diğerlerine göre daha fazla uyumluluk ve gelişime açıklık kişilik özelliğine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kaleli (2019, araştırmasında yapmış olduğu istatistik sonuçlarından kişilik özelliklerinin mezuniyet değişkenine göre, lise ve ön lisans mezunlarının daha sorumlu olduğu, yüksek lisans mezunlarının ise deneyime daha açık olduğunu tespit etmiştir.

Sezgin (2019)'nin araştırmasında kişilik özelliklerinin sektörde çalışma süresi değişkenine göre, anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının mezuniyet değişkenine göre nevroitiklik puan ortalaması bakımından anlamlı fark bulunmuştur. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan nevroitiklik, mezuniyet değişkeni açısından lise mezunu hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının çocuk sayısı değişkenine göre öz disiplin puan ortalaması bakımından anlamlı fark bulunmuştur. Alt boyut olan öz disiplin çocuk sayısı değişkeni açısından çocuk sahibi olmayan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksek tespit edilmiştir.

Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının çalıştığı bölüm değişkenine göre yumuşak başlılık, nevroitiklik ve açıklık puan ortalaması bakımından anlamlı fark bulunmuştur. Yumuşak başlılık alt boyutu bakımından ve çalıştığı bölüm değişkeni açısından yoğun bakımda çalışan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan nevroitiklik çalıştığı bölüm değişkeni açısından ameliyathanede çalışan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan açıklık, çalıştığı bölüm değişkeni açısından ameliyathanede çalışan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir.

Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının sağlıkta çalışma süresi değişkenine göre öz disiplin puan ortalaması bakımından anlamlı fark bulunmuştur. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu olan öz disiplin sağlıkta çalışma süresi değişkenine açısından 0-5 yıl arası çalışan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Bu bakımdan çalışma süresi daha az olan hemşirelerin kişilik özelliklerine ve çalışma şartlarına daha çok özen gösterdikleri ifade edilebilir.

Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarının aylık gelir değişkenine göre dışa dönüklük ve açıklık puan ortalaması bakımından anlamlı fark bulunmuştur. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu dışadönüklük aylık gelir değişkeni açısından 3500-4499 TL. arası olarak çalışan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir. Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutu açıklık aylık gelir değişkeni açısından 5.500 TL. ve üzeri arası olarak çalışan hemşirelerin beş faktör kişilik özellikleri puan ortalaması daha yüksektir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar dikkate alındığında; sağlık hizmetlerinde çok etkin hizmet veren hemşirelerin kişilik özelliklerinin ve kişilik özellikleri alt boyutlarının izlenebilmesi ve sağlık hizmetlerine olumlu yansıtılabilmesi için geliştirdiğimiz öneriler şunlardır:

Kişilik özellikleri bakımından çalıştığı bölüm arasında anlamlı bir ilişki olması nedeniyle, nevroitik eğilimi yüksek olan hemşirelerin ameliyathane ve yoğun bakım gibi riskli bölümlerde görevlendirilmemesi önerilir.

İşe yeni başlayan hemşirelerin, kıdemi yüksek olan hemşirelerin yanında çalıştırılarak disiplinli davranışları örnek alınması sağlanabilir.

Hemşirelerin ekonomik refahları arttırıldıkça dışa dönüklük ve açıklık kişilik özellikleri geliştirilebilir. Bu bakımdan hemşire ücret politikalarının belirlenmesinde bu faktörlerin dikkate alınması önerilebilir.

KAYNAKÇA

Açıkalın, A., (1999), İnsan Kaynağının Yönetimi-Geliştirilmesi, 1. Baskı, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Adams, J., Ezrow, L., & Somer-Topcu, Z. (2011). Is anybody listening? Evidence that voters do not respond to European *parties'* policy statements during elections. *American Journal of Political Science*, 55(2), 370-382.

Aytekin, H. (2019), Hekim ve hemşirelerin kişilik özellikleri ile sağlıklı yaşam biçimi davranışları üzerine bir çalışma, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı, Isparta (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Elif Kaya).

Barrick, MR, Mount, MK ve Strauss, JP (1993). Satış temsilcile

- Baymur, F., (1994), Genel Psikoloji, 14. Baskı, İstanbul: İnkılap ve Anka Basımevi. *Baysal, A.C. ve Tekarlan,*
- Benet-Martínez, V., & John, O. P. (1998). Los Cinco Grandes across cultures and ethnic groups: Multitrait-multimethod analyses of the Big Five in Spanish and English. *Journal of personality and social psychology*, 75(3), 729.
- Benninga, J. S. and Wynne, E. A., (1998), Keeping in Character: A Time Tested Solicion, *Phi Delta Kappan*, 79(6): 439-448.
- Burger, J. M. (2010). Obedience to authority. In J. M. Levine & M. A. Hogg (Eds.), Encyclopedia of group processes and intergroup relations. Thousand Oaks, CA: Sage.*
- Deveci, B. (2020). Beş faktör kişilik özelliklerinin iş doyumunu ve yaşam doyumuna etkisi: Turist rehberleri üzerine bir araştırma, Doktora tezi, Balıkesir Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Balıkesir (Danışman: Prof. Dr. Yusuf Aymanıkuy)
- Digman, J. M., (1990), Personality Structure: Emergence of the Five-Factor Model, *Annual Review of Psychology*, 41: 417-440.
- Erkuş, Ahmet, and Akif Tabak. "Beş faktör kişilik özelliklerinin çalışanların çatışma yönetim tarzlarına etkisi: savunma sanayiinde bir araştırma." *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 23.2 (2009): 213-242.
- Ferguson, C. J., (2010), Genetic Contributions to Antisocial Personality and Behavior: A Meta-Analytic Review From an Evolutionary Perspective. *The Journal of Social Psychology*, 150(2): 160-180.
- Girgin, B., (2007), Beş Faktör Kişilik Modelinin İş Yerinde Duygusal Tacize (Mobbing) Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İşletme Ana Bilim Dalı / Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı*, Kütahya.
- Horzum, M. B., Ayas, T., & Padır, M. A. (2017). Beş faktör kişilik ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması adaptation of big five personality traits scale to Turkish culture. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 398-408.
- İnanç, B. Y., & Yerlikaya, E. E. (2017). Kişilik kuramları. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-339.
- Kaleli, B. (2019). Beş Faktör Kişilik Özellikleri İle İş Değerleri İlişkisinin Kuşaklar Kapsamında Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İşletme Ana Bilim Dalı / Yönetim Ve Organizasyon Bilim Dalı, Manisa (Danışman: Doç. Dr. Bahar Yalçın).
- McCrae, R. R., & Sutin, A. R. (2009). Openness to experience. McCrae, RR ve Sutin, AR (2009). Tecrübeye açıklık.
- Menteşe, M. O. (2017). Yaş, cinsiyet ve kişilik özellikleri ile internette oyun oynama alışkanlıkları arasındaki ilişkiler, Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Psikoloji Ana Bilim Dalı, Ankara (Danışman: Prof. Dr. Orhan Aydın).
- Rammstedt, B. ve John, OP (2007). Kişiliği bir dakika veya daha kısa sürede ölçmek: Büyük Beş Envanterin İngilizce ve Almanca olarak 10 maddelik kısa versiyonu. *Kişilik Araştırmaları Dergisi*, 41 (1), 203-212.
- Sezgin, B. (2019). Sağlık Çalışanlarının Kişilik Özelliklerinin İş Tatmini Ve Örgütsel Bağlılıkları Üzerindeki Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İşletme Ana Bilim Dalı / Hastane Ve Sağlık Kur. Yön. Bilim Dalı, İstanbul (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Vedat Akman).
- Sudak, M. K., (2011), Kişilik Tipleri, Duygusal Zeka, İş Tatmini ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Gebze.
- Şimşek, M. Ş., Çelik, A., Akgemci, T., (2014), Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış, 8. Baskı, Konya: Eğitim Kitapevi.
- Şimşek, M. Ş., Çelik, A., Akgemci, T., (2014), Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış, 8. Baskı, Konya: Eğitim Kitapevi.
- Toksöz, Y. (2021), Acil Sağlık Hizmetleri Çalışanlarında Beş Faktör Kişilik Özellikleri İle Ekip Çalışması Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü / Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı, İstanbul (Danışman: Prof. Dr. Özlem Kunday).

Yanbasta, G. (1990). Kişilik Kuramları. İzmir: Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları, No: 53.

- Yelboğa, A. (2006). “Kişilik Özellikleri ve İş Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. *İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 8(2), 1303-2860.
- Yıldırım, D.Ç., Erdoğan, S., & Çevik, E. İ. (2018). Ham petrol fiyatının BRICS borsaları üzerindeki rejime bağlı etkisi. *Gelişen Piyasalar Finansı ve Ticareti* , 54 (8), 1706-1719.
- Yılmaz, M. (2019). Lise Öğrencilerinde Yaratıcı Kişilik İle Beş Faktör Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler, Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Psikoloji Ana Bilim Dalı / Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul (Danışman: Dr. Öğr.. Üyesi Selçuk Aslan).
- Zel, U., (2011), Kişilik ve Liderlik Evrensel Boyutlarıyla Yönetmel Açından Araştırmalar Teoriler ve Yorumlar, 3. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Zhang, L., (2006), Thinking Styles and the Big Five Personality Traits Revisited, *Personality and Individual Differences*, 40: 1177-1187.